

Geslaagd broedgeval van Zwarte Wouw *Milvus migrans* in zuidoostelijk Noord-Brabant

Pieter Wouters & Wil de Veer

Op 21 juni 2011 kwam er een mail binnen van een beheerder van Brabants Landschap met de vraag of ik eens wilde gaan kijken in een van hun gebieden waar hij al meerdere malen een Zwarte Wouw had gezien. Omdat ik niet veel ervaring heb met broedende Zwarte Wouwen ben ik eerst maar enkele artikelen gaan lezen. Met die informatie toog ik het veld in.

Omdat Wil de Veer ook in het gebied actief is, werd hij eveneens op de hoogte gebracht. Hij was al een tijd niet meer ter plekke geweest en had de Zwarte Wouw nog niet gezien. Een afspraak werd gemaakt om op maandag 27 juni samen te gaan kijken. Aangezien het bij mij toch wel kriebelde, besloot ik om op vrijdag 24 juni alvast te gaan kijken. Vrijwel meteen kwam er een Zwarte Wouw met een kleine prooi aanvliegen. De vogel dook weg achter een stel populieren. Meteen ging ik er achteraan om een eventueel nest zo wel heel gemakkelijk te kunnen opsporen. Helaas, niets te vinden! Toch maar even verder het gebied ingelopen. Nu zag ik daar weer een Zwarte Wouw met prooi. De vogel vloog van de andere kant de populieren in. Meteen kwam er een tweede wouw door de populieren aanvliegen om de prooi aan te nemen en ermee te verdwijnen. Hier moest toch een nest zitten, dus weer gaan kijken. Maar opnieuw niet te vinden. Omdat ik maandag toch terug zou komen en een van de wouwen constant boven me hing, verliet ik snel het gebied om er zeker van te zijn dat verstoring tot een minimum beperkt zou blijven.

Op maandag 27 juni zagen we bij aankomst meteen een wouw met prooi de populieren invliegen op de plek waar dat vrijdag ook tweemaal gebeurde. Toen we dichterbij kwamen zat de wouw in een van de bomen volop te roepen. Besloten werd om het geheel op gepaste afstand te gaan observeren. Plotseling paniek! Een vrouwtje Havik *Accipiter gentilis* vloog tussen de populieren door en werd meteen door een felle wouw verjaagd. Iets wat de havik duidelijk niet had verwacht! We zagen de wouw terugkeren, maar konden niet goed zien waar hij bleef. Daarom besloten we om de populieren een voor een af te zoeken. Al vrij snel vonden we een klein nest met een roofvogel erop. Er was een stukje van de staart en de rug te zien. Maar op het nest lag geen plastic of iets dergelijks. Zou het wel een wouw zijn die op het nest lag. Of was het misschien een Wespendif *Pernis apivorus*, daar deze hier ook regelmatig werd gespot? Maar dan zou er op het nest toch wel iets van vers loof te zien moeten zijn? Omdat we van deze kant geen goed zicht op het nest hadden, besloten we om aan de andere kant van het perceel te gaan kijken. Daar werd alles snel duidelijk. Het betrof het nest van de Zwarte Wouw met daarop twee jongen waarvan we de leeftijd op tien dagen schatten.

De daarop volgende weken hebben we het nest regelmatig bezocht om er zeker van te zijn dat alles goed zou verlopen. Ook konden we op die manier onze kennis over broedende Zwarte Wouwen opvijzelen. Er werd een uitkijkpost ingericht in een wilgenkoepel die tachtig meter van het nest stond. Van hieruit kon het nest met de telescoop goed in de gaten worden gehouden. Het nest zat in een volwassen populier *Populus* sp. op c. 21 meter hoogte. Waarschijnlijk was het een oud nest van een Zwarte Kraai *Corvus corone* dat door de wouwen iets was uitgebouwd. Eerlijk gezegd hadden we een groter nest verwacht. De afmeting was net groot genoeg voor twee jongen. Je kon zien dat het nest er steeds slechter uit ging zien gedurende de periode dat de jongen er in zaten. Dit duidt erop dat de ouders geen nieuwe takken aanbrachten. Tijdens de observaties is ook geen enkele keer een wouw gezien die een verse tak naar het nest bracht.

Zwarte wouwen zijn zorgzame ouders. Zo gauw we in de buurt van het nest kwamen, steeds op geruime afstand, kwam een van de ouders aanvliegen om de zaak in de gaten te houden. Meestal gebeurde dit van grote hoogte, maar soms werd er fel gealarmeerd. De vogel kwam dan omlaag en maakte een fluitend geluid. Het verjagen van het vrouwtje Havik toonde aan dat ze niet voor een kleintje vervaard zijn.

Zwarte Wouw kijkt over de nestrand van haar nest in een populier, Noord-Brabant, juli 2011 (Foto: Marijn Heuts). *Black Kite on nest in poplar, Noord-Brabant, summer 2011.*

Aangezien het nest op een soort van eiland zat, was het niet makkelijk om onder de nestboom te kijken. Tweemaal (8 en 29 juli) heeft Pieter onder het nest gezocht naar prooiresten en/of braakballen. De enige prooivondst was een Egel *Erinaceus europaeus* die een paar meter onder het nest in de takken hing. Deze was een paar dagen daarvoor gebracht, maar werd net voordat de ouder op het nest kon landen verloren. Verder was er, op veel poepspetters na, niets te vinden. Geen enkele keer was duidelijk te zien wat er werd aangevoerd. De ouders kwamen altijd vanaf de

oostkant met een prooi aanvliegen. Vanuit onze positie werden de ouders pas op het laatste moment zichtbaar, zodat het voeren voor ons te snel ging. Eenmaal werd een vogelprooi aangevoerd die iets groter leek dan een Merel *Turdus merula*. Verder waren het allemaal kleine prooien in de categorie muis. Eenmaal kwam een ouder met een kleine prooi aanvliegen, en liet die direct na landing op het nest los. Door de telescoop was nog net het doorslikken van de prooi door een van de jongen te zien.

Van de jongen hebben we geen biometrische gegevens verzameld, omdat Brabants Landschap geen toestemming gaf om de jongen te ringen. Dat mede vanwege het feit dat de nestboom niet zonder gevaar was te beklimmen. Het nest zat namelijk in een zijtak (diameter 20-30 cm) die uitgroeide als hoofdstam. De eigenlijke hoofdstam was er niet meer en daardoor zat het nest ongeveer vier meter uit de stam. Daar kwam bij dat aan het begin van de zijtak een Grote Bonte Specht *Dendrocopos major* een hol had uitgehakt. Zoals eerder aangegeven schatten we de jongen bij de nestvondst op 27 juni op een leeftijd van ongeveer tien dagen. Dit bleek later niet slecht geschat. Het oudste jong, dat een stuk actiever was dan de jongste, werd op 26 juli voor het eerst op een tak buiten het nest gezien. Op 29 juli waren beide jongen niet meer in de directe omgeving van het nest en dus echt uitgevlogen. In de *Handleiding veldonderzoek Roofvogels* wordt voor de broedduur 34 dagen aangehouden en voor de fase dat de jongen in het nest zitten, 42 dagen. Terugrekenend zou dat betekenen dat er rond 13 mei is begonnen met de eileg en dat de jongen rond 16 juni uit het ei zijn gekropen.

Summary

Wouters P. & de Veer W. 2012. Successful breeding of Black Kite *Milvus migrans* in southeastern Noord-Brabant. De Takkeling 20: 53-55.

In 2011, a pair of Black Kites nested successfully in a nature reserve in the southeastern Netherlands. The small nest was situated in a poplar *Populus* sp. and might have been an old crow's nest *Corvus corone*. Two chicks were raised, and egg laying was estimated to have started on 13 May. The pair presumably mostly fed on voles, but the only prey identified was a Hedgehog *Erinaceus europaeus*. The pair actively defended the nesting area and successfully chased a female Goshawk *Accipiter gentilis*.

Literatuur

- Bijlsma R.G. 1997 Handleiding veldonderzoek Roofvogels. KNNV Uitgeverij, Utrecht
Bijlsma R.G. 1993. Ecologische atlas van de Nederlandse roofvogels. Schuyt & Co., Haarlem
Don H. 2006. Nieuw voor Limburg: Broedgeval van Zwarte wouw te Stevensweert. Limburgse Vogels 16:19-23.
Schoppers J. 2000. Mislukt broedgeval van de Zwarte wouw *Milvus migrans* langs de IJssel bij Doesburg in 2000. De Takkeling 8: 189-198.

Adres: PW, Lensheuvel 37, 5541 BA Reusel, woutersloos@hetnet.nl